

ŠULSKE NOWINY

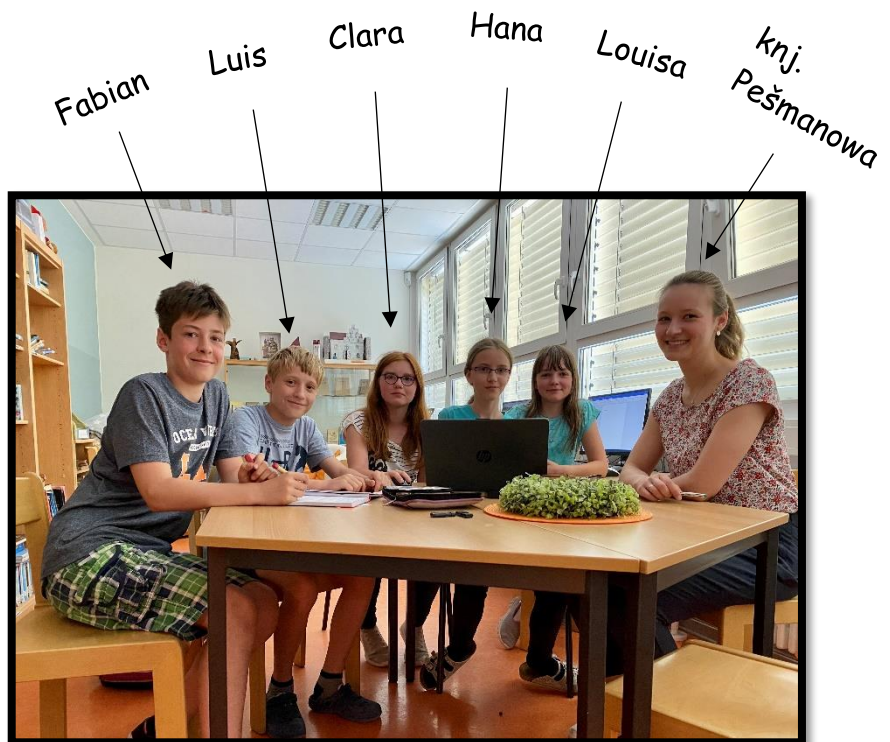

Serbska wyša šula Ralbicy
UNESCO projektna šula
www.sorbische-schule-ralbitz.de

Pražnik 2022
27. lětnik, 266. wudaće

Naša AG „šulske nowiny“

Kóždy měsac wuńdu šulske nowiny a kóždy tydzeń znowa přemyslujemy, kak hodži so tuta za was najlěpje wuhotować. Ale što scyta smy a kotre wosebite kmanosće mamy jako młodzi žurnalisća? To předstajimy wam w slědowacym přinošku.

Dohromady smy pjeć šulerjow ze šesteho lětnika a jedna wučerka našeje wyšeje šule. Našu AG wobohaćeja Luis Suchy, Fabian Korch, Clara Matkec, Hana Eiseltec, Louisa Domanic a knjeni Pešmanowa.

Mój, **Hana** a **Louisa**, so hižo wot pjateho lětnika prawidłownje na AG wobdźělimoj. Pisamoj rady basnje a mamoj wjele wjesela při wuhotowanju šulskich nowinow. Tu móžemoj so na swójske kreatiwne wašnje tak prawje wucychnować.

Před někak pjeć tydženjemi je so tež naša sobušulerka **Clara** přidružiła. Wona ma kreatiwne ideje a přez jeje wjesotu naladu smy při pisanju tekstow stajnje motiwowani.

Luis je so tohorunja za to rozsudził, při šulskich nowinach aktiwnje sobu skutkować. Wón ma wosebje lóštnu žitku, štož našeje cyłej skupinje jara tyje. Nimo toho njeje

jenož při dźětanju, ale tež při pisanju do kompjutera přewšo wušikny, spěšny a wutrajny.

Fabian je hakle před krótkim přistupił. Wón je wosebje dokładny a pilny při rešeršach našich přinoškow. Mjez druhim je wón za atraktiwne wobrazy w šulskich nowinach zamołwity.

Na kóncu njesmě **knjeni Pešmanowa** falować. Wona nawjeduje našu AG. Mjez druhim organizuje, koordiněruje, zestaja a přetožuje přinoški a napisa nowe. Wšitko, štož pisamy, koriguje. Wona je jara pomocliwa a bjez njeje njeby tu ničo běžało.

- tekst: Louisa Domanic a Hana Eiseltc

wobraz: Jan Rjeda -

Rybjaće haty

My, pjaty lětnik Serbskeje wyšeje šule Ralbicy podachmy so srjedu, dnja 25. meje 2022, z kolesami na ekskursiju k rybjacym hatam blisko Kačeje Korčmy a Komorowa.

Knjeni Serbinec, knjeni Cyžowa, knjez Wowčer a

knjez Rjeda nas na tutym dnju přewodźachu. Jako běchmy sej k rybjacym hatam dojěli, dóstachmy wot knjeza Wowčerja dźěłowe łopjeno, na kotrymž dyrbjachmy pokazać, što smy sej wšitko spomjatkowali. Knjez Wornar wotewza nas a pokaza nam cyle małe, ale tež wulke wurošćene ryby. Po tym šwiknychmy so zaso na kolesa a dojedźechmy sej do Rakec. Tam bu nam zdźělene, zo ležeše blisko Rakec hranica mjez Sakskej a Pruskej. Na kóncu dojedźechmy sej do Brězanec pjekarnje, hdžež dachmy sej lód zestodžeć. Džakujemoj so wučerkam a wučerjam za rjanu ekskursiju!

- tekst: Patricija Dittriches a Dana Kacerjec, wobraz: Michał Wowčer -

Ekskursija k pčólnicy

6/1 a 6/2
podaštaj so
wutoru,
14. juniya
2022 na puč
do Konjec.
Rano pučo-
wachmy wot
našeje šule
hač k

pčólnicy „Regina“. Zaměr našeje ekskursije běše mnoho informacijow k temje pčotka. Wobhladachmy sej tam krótki film wo pčotkach a nadawkach pčotarja zhonić. Dokelž běštej dvě rjadowni přewjele za mały rum, rozdžělichmy so do dweju skupinow. Jako wobhlada sej přenja skupina informatiwny film, so druha skupina z džětowym topjenom zaběraše. Mějachmy nimo toho tež mały přestawku, w kotrejž smědzachu šulerki a šulerjo tróšku mjeda woptać. Při tym je nam knjez Šotta wjele wo kotću, pčotkach a płastach rozjasnił. Na kóncu smy sej hišće lód stódžeć dali a jemu jako džak spěwčk zaspěwali.

- tekst: Louisa Domanic, wobraz: Michał Wowčer -

Šće so džensa hižo smjeli?

Čehodla zynča pčotki?

Dokelž tekst njeznaja!

Što je to? Leći w powětře a čini

mus, mus, mus?

Pčotka, kotraž wróćo leći.

(<https://www.zitronenbande.de/flachwitze-kalauer/>)

wobraz: Fabian Korch

kwis: Hana Eiseltec a Clara Matkec

Namakaš wšitke 7 zapřijećow k temje pčotka?

p	č	o	ť	k	a	b	b	d
k	u	f	e	t	e	r	k	g
l	s	ť	ó	n	c	o	w	f
m	u	i	e	g	n	m	ě	d
p	č	o	ť	a	r	r	t	š
g	i	f	s	k	v	ó	k	c
m	a	t	k	a	g	č	a	ó
h	i	k	m	h	j	e	y	p
k	h	p	o	f	v	l	n	m

pčotka, pčotar, kwětka, matka, mróćel, měd, stónco

Pčotka - najmjeńše wužitne zwěrjo swěta

Powšitkowe daty

mjeno:	pčotka
wulkosć:	10-15mm
waha:	něhdže 0,1 g
wonkowny napohlad:	žošto-čorna smuhata
cyroba:	mučki a nektar
žiwjenski rum:	pola, łuki, lěsy
njepřećeljo:	ptački, šeršenje, wši, varroa-milba
porowanski čas:	junij-awgust
socialne zadźerženje:	staty tworjacy insekt

Pčotkacy lud wobsteji z něhdže 50.000 pčotkow.

Kelko pčotkacych typow rozeznawamy?

Dawaja tři wšelake typy pčotkow: matka (njese jejka), babka (hromadzi nektar a škitu hnězdo) a muske truty (k rozmnoženju).

Kak nastanje měd?

Pčotka składowa nektar w plastach. Po wěstym času nastanje z toho měd, kotryž služi tež jako cyroba za młode pčotki.

Kotre maćizny wotedawaja pčotki, jeli su w straše?

Hdyž pčotka kańje, woteda wosebite feromony. Su to chemiske maćizny, kotrež signalizuja druhim pčotkam, zo je w straše.

Na kotre wašnje komunikuja pčotki?

Woni komunikuja z pomocu reje z wopušku (Schwänzeltanz). Přez tute „rejowace“ pohiby pokazuja druhim pčotkam dokładnje směr, zdalenosć a družinu cyroby.

Kak přeživja pčotki zymu?

Wot pčotarja dóstanu stajnje w nazymje cokorowu wodu. Tohorunja služi składowany měd jako zežiwjenska rezerwa.

Što je strašne za pčotki?

Zahrodnicy abo burja wužiwaja husto jědy, zo bychu swoje rostliny před parazitami škitali. Tute škitne maćizny za rostliny su pak tež jara strašne za pčotki.

Kak husto móže pčotka kańnyć?

Pčotka móže jenož jónu kańnyć. Jeli so kakačik wutorhnje, so tež jeje cyłe čěto roztorhnje.

Čehodla su pčotki za nas wosebje wažne?

Za naš ekosystem su wosebje wažne, dokelž popróša wšitke kćenja. Bjez popróšenja njeby wuwice płodow móžne było. Dla pčotki mamy telko wšelakich družinow zeleniny, sadu a kwětkow.

Što móžemy za pčotki činić?

Tež my móžemy na wšelake wašnja přećiwo mrěću pčotkow zakročić. Zawěsće ma kóždy z nas pak balkon, terasu abo zahrodku, hdžež namaka so něhdže mały blečk k připrawjenju kwětkow abo rostlinow za pčotki. Čim wjace wšelakorych rostlinow maš, čím wjace pčotkow změješ tež w zahrodze.

<https://pixabay.com/de/photos/insekt-biene-honigbiene-bl%c3%bctc-4496016/>; <https://klexikon.zum.de/wiki/Bienen>;
<https://www.kindernetz.de/wissen/tierlexikon/steckbrief-biene-100.html>

INFORMACIJE - TERMINY - WŠELČIZNY

wot 04. do 14. pražnika

praktikum 8. a
9. lětnik

04. pražnika

5. lětnik a 6/2:
ADAC awto a
koleso

05. pražnika

ekskursija 7. lětnika do
techniskich zběrkow w Drježdźanach

06. do 08. pražnika

płuwanske dny w Kulowje

11. a 12. pražnika

pućowanski dzeń 6/1 a 6/2

12. pražnika

pućowanski dzeń 5. lětnika

14. pražnika

6/1 a 6/2 wopytaja dźiwadłowe předstajenje
„Małe wampiry“

15. pražnika

posledni šulski dzeń

wot 18.07. do 26.08.

lěčne prózdniny

wobraz: Fabian Korch